

HUMLEKULE

Af Ernst Floto¹⁾

Da jeg besøgte professor A. Pedersen under hans ophold som patient på Frederiksberg Hospital arbejdede han ivrigt med artiklen om humle, men han havde som anført i nr. 8 af Meddelelser fra Havebrugs-historisk Selskab 1978 ikke fuld klarhed over hvad begrebet humlekule dækker. Han stillede mig da også spørgsmålet: "Hvad er en humlekule". Det var jeg på daværende tidspunkt ikke i stand til at besvare. Skribenter, der i dag bruger betegnelsen, har heller ikke nogen helt tilfredsstillende klarhed om begrebet.

Som anført i artiklen i nærværende skrifts hæfte 1 for 1971 er humlekule betegnet som "en cirkelformet plantning af humleplanter" (De lollandske Vilkaar 1446). Ifølge den anden anførte forklaring, der gives i Ordbog over det danske Sprog er humlekule "En i jorden gravet kule, hvori humlerødder nedlægges". Ingen af disse forklaringer findes fyldestgørende, men de peger dog begge på noget i den rigtige retning.

I anden del af Carl Gottlob Rafn: Danmarks og Holsteens Flora fra 1800 findes en særdeles omfangsrig, grundig og interessant afhandling om humle, såvel rent botanisk som om plantens egenskaber og anvendelse, dyrkning m.m.

Ved læsning af Rafns vejledning i humledyrkning som den forhen blev praktiseret får man en klar forståelse af hvad en humlekule er. Om forberedelse til humledyrkning skriver Rafn følgende: "Om Efter-aaret graver man Huller til Humlerødderne, 6 til 8 Fod fra hinanden; de gøres efter Snoren, men i Forbind. Ethvert Hul bliver 1-2 Fod dybt og 18 Tommer i Gjennemsnit²⁾. Disse Huller fyldes med en Blanding af Gjødning og Muld. Naar de er fyldte, nedstikkes Rødderne og Fyldningen nedtrædes med Foden omkring enhver Plante især, hvorved Hullets Overflade bliver et Par Tommer lavere end den øvrige Overflade. I hvert Hul sættes 7 Planter eller Humlerødder, een sættes i Midten og de øvrige 6 danne, i lige Vide fra hinanden og fra Midterpunktet, en Kreds om den første, saaledes at disse sidste ligge 4 Tommer fra Hullets Rand. Da Hullets hele Gjennemsnit²⁾ er 18 Tommer, saa er Roden i Midten 14 Tommer fra Rødderne i Omkredsen, og disse ydre Rødder ligesaa 14 Tommer fra hinanden. Planterne lægges omtrent 2 Tommer dybt i den muldblandede Gjødning, saa at blot Spireøjnene staae over dem. Endelig bedækkes alle Planterne i Hullet med et Par Tommer almindelig Havejord, som strøes løs derover, at Hullet bliver lige med Overfladen".

Efter omtale af plantemateriale og gødning følger: "Altsaa, dersom man i Følge de bedste Forskrifter saavel af vore egne som fremmede Oekonomer, opfylder Kulen med (efter deres Udtryk) vel sammenbrændt Møg, d.e. Gjødning, som nu har naaet den Grad af Opløsning, at den deels besidder, deels i nogen Tid bestandig udvikler de for Planterne egentlig nærende Dele; saa vil Humlen i det første Aar faae mere Næring end den behøver, og Blandingen i Kulen vil derimod i det andet Aar ikke besidde nok af de Dele, hvilke udfordres til at give Planten den Styrke og Frugtbarhed, som den ved rigtigere Behandling kunde opnaae".

Hermed skulle det i artiklen i nr. 8 stillede spørgsmål angående humlekule være klaret. Hvornår betegnelsen først er brugt vil vel næppe kunne oplyses, ejheller hvem der har udviklet denne specielle form for humledyrkning.

Altså er en humlekule ifølge ovenstående citat (omsat til metermål): Et i to spadestiks dybde udgravet, en meter bredt, cirkelrundt hul fyldt med en blanding af gødning og muldjord og tilplantet med syv humleplanter, hvoraf den ene står i midten og de 6 andre i en kreds ca. 37 cm udenom den.

I dag vil næppe nogen humledyrker anvende en så kunstig fremgangsmåde som den skildrede.

Noter

1. Hortonom 1925, botanisk gartner med tilknytning til Københavns Universitets Botaniske Have fra 1925 til 1969, i tiden 1956-69 som overgartner.
2. Der må menes radius.